

Vergaderjaar 1991–1992

**22 334****Wijziging van de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting alsmede wijziging van de dividendbelasting (aanpassing aan de Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 23 juli 1990 betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende Lid-Staten)****Nr. 3****MEMORIE VAN TOELICHTING****1. Inleiding**

De Richtlijn 90/435/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 23 juli 1990 betreffende de gemeenschappelijke fiscale regeling voor moedermaatschappijen en dochterondernemingen uit verschillende Lid-Staten (PbEG L 225) (een afschrift is als bijlage bij deze memorie gevoegd)<sup>1</sup>, heeft tot doel fiscale belemmeringen in de verhouding tussen moedermaatschappijen en dochterondernemingen gevestigd in verschillende Lid-Staten, op te heffen. In de preambule bij de richtlijn is aangegeven dat dit wenselijk is om een goede werking van de gemeenschappelijke markt voor vennootschappen uit verschillende Lid-Staten te verzekeren. Alsmede dat daardoor een klimaat kan worden geschapen dat voor deze vennootschappen kan leiden tot een vergroting van de productie en een versterking van de concurrentiepositie op de internationale markt.

De richtlijn bevat daartoe in de eerste plaats bepalingen die door een moedermaatschappij ontvangen winstuitkeringen van een in een andere Lid-Staat gevestigde dochtermaatschappij vrijstellen van vennootschapsbelasting. Daarnaast bevat de richtlijn bepalingen die winstuitkeringen van een dochtermaatschappij aan een in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij, vrijstellen van bronbelasting. De richtlijn schrijft voor dat de nationale regelingen ter zake met ingang van 1 januari 1992 aan de richtlijn dienen te voldoen.

Met betrekking tot de vrijstelling, van door een moedermaatschappij ontvangen winstuitkeringen kent Nederland de deelnemingsvrijstelling in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. De reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling is op een aantal punten aanzienlijk ruimer dan de richtlijn. Op een aantal punten is zij wat beperkter.

Ter zake van de vrijstelling van bronbelasting op winstuitkeringen van een dochter aan een moedermaatschappij gevestigd in een andere Lid-Staat zij er op gewezen dat de Wet op de dividendbelasting 1965 hierin niet voorziet. Weliswaar voorzien de belastingverdragen met sommige Lid-Staten in een vrijstelling van dividendbelasting voor deelnemingsdividenden, maar waar de Lid-Staten de verplichting hebben hun

<sup>1</sup> Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in overeenstemming te brengen met de richtlijn is een vrijstelling bij bilateraal belastingverdrag onvoldoende als uitvoering van de richtlijn.

Gelet op het vorenstaande is een aanpassing van de nationale wetgeving noodzakelijk. Het onderhavige wetsvoorstel voorziet in een aanpassing van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 alsmede van de Wet op de dividendbelasting 1965 aan de voorschriften van de richtlijn.

## **2. Toetsing van de regeling inzake de deelnemingsvrijstelling in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 aan de richtlijn**

Op grond van de in de Wet op de vennootschapsbelasting (artikelen 13 t/m 13f) opgenomen deelnemingsvrijstelling blijven voordelen uit hoofde van een deelneming buiten aanmerking bij het bepalen van de winst van een belastingplichtige. Het in deze regeling gehanteerde begrip voordelen omvat naast de winstuitkeringen ook de waardeveranderingen van de deelneming. In zoverre heeft de deelnemingsvrijstelling een grotere reikwijdte dan de richtlijn die zich beperkt tot een regeling met betrekking tot de winstuitkering. Derhalve kunnen de bepalingen die betrekking hebben op waardeveranderingen of op de liquidatieverliesregeling, te weten de artikelen 13a, 13b, 13d, 13e en 13f, in het kader van dit wetsvoorstel buiten beschouwing blijven.

In het hiernavolgende zal de regeling uit de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 nader worden getoetst aan de in de richtlijn opgenomen regeling. Daarbij zullen in de eerste plaats de voorwaarden uit de richtlijn worden besproken waaraan onze nationale regeling reeds voldoet. Vervolgens wordt een voorwaarde uit de richtlijn besproken die tot wijziging van de nationale regeling aanleiding geeft. Tenslotte zullen voorwaarden uit onze nationale regeling worden behandeld die de richtlijn niet stelt. Voor zover de richtlijn tot aanpassing van de huidige regeling noopt, is aangesloten bij de huidige reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling, zodat alsdan zowel winstuitkeringen als waardeveranderingen van de deelneming worden vrijgesteld.

### *A. Voorwaarden uit de richtlijn die niet tot aanpassing van onze nationale regeling nopen*

De in de richtlijn voorgeschreven vrijstelling ter zake van ontvangen winstuitkeringen (artikel 3, eerste lid, onderdeel a) is van toepassing bij een bezit van ten minste 25% in het kapitaal van de dochteronderneming. Dit kwantitatieve vereiste leidt niet tot aanpassing van onze regeling, omdat deze op dit punt al ruimer is. Voor de toepassing van de deelnemingsvrijstelling is immers het bezit van ten minste 5% van het nominaal gestorte kapitaal reeds voldoende.

Op grond van artikel 3, eerste lid, onderdeel a en onderdeel b, jo. artikel 2, onderdeel a, van de richtlijn dienen zowel de moeder- als de dochtermaatschappij één van de in de bijlage bij de richtlijn opgenomen rechtsvormen te hebben. Met betrekking tot deze eis kan het volgende worden opgemerkt. Voor de deelnemingsvrijstelling kan in beginsel elke belastingplichtige, ongeacht de gekozen rechtsvorm, in aanmerking komen. Met betrekking tot de rechtsvorm van het lichaam waarin wordt deelgenomen, dient sprake te zijn van een vennootschap met een geheel of ten dele in aandelen verdeeld kapitaal, van een in Nederland gevestigd fonds voor gemene rekening dan wel van een coöperatie of vereniging op coöperatieve grondslag. Deze omschrijving is ruim genoeg om de in de bijlage bij de richtlijn opgenomen rechtsvormen te kunnen omvatten.

Voorts bevat de richtlijn ter zake van de plaats van vestiging de voorwaarde dat zowel de moeder als de dochter hun fiscale vestigings-

plaats in een Lid-Staat hebben en niet op grond van een door de Lid-Staat van vestiging met een derde Staat gesloten verdrag ter voorkoming van dubbele belasting fiscaal buiten de gemeenschap zijn gevestigd (artikel 3, eerste lid, onderdeel a en onderdeel b, jo. artikel 2, onderdeel b). Voor de toepassing van de deelnemingsvrijstelling worden aan de «moedermaatschappij» ter zake van de plaats van vestiging geen eisen gesteld. Met betrekking tot het lichaam waarin wordt deelgenomen is het voor de toepassing van de deelnemingsvrijstelling (met uitzondering van een fonds voor gemene rekening) niet van belang of het lichaam al of niet in een EG-Lid-Staat is gevestigd. Ook op dit punt is onze nationale regeling dus ruimer.

Verder eist de richtlijn (artikel 3, eerste lid, onderdeel a en onderdeel b, jo. artikel 2, onderdeel c) dat zowel de moeder als de dochtermaatschappij, zonder keuzemogelijkheid en zonder ervan te zijn vrijgesteld, zijn onderworpen aan een van de in artikel 2, onderdeel c, van de richtlijn opgenomen belastingen. In onze nationale regeling is het voldoende dat de moedermaatschappij hier belastingplichtig is. Ten aanzien van de in Nederland gevestigde lichamen waarin wordt deelgenomen, geldt geen specifieke onderworpenheidseis. Voor deelname in een buiten Nederland gevestigd lichaam dient ook voor de deelnemingsvrijstelling sprake te zijn van onderworpenheid aan een in enige vorm naar de winst geheven belasting. Ook op dit punt is er dus geen aanleiding tot aanpassing van de deelnemingsvrijstelling.

Artikel 3, tweede lid, van de richtlijn biedt Lid-Staten de mogelijkheid de vrijstelling, wanneer de moedermaatschappij de deelneming op het moment van de winstuitkering niet gedurende een onafgebroken periode van tenminste twee jaar in haar bezit heeft gehad, niet toe te passen. Ter zake van de mogelijkheid om een dergelijk bezitsvereiste te hanteren zij het volgende opgemerkt. De deelnemingsvrijstelling stelt thans een dergelijke eis niet. Bij de recente herziening van de deelnemingsvrijstelling is de annaal-bezitseis juist komen te vervallen. Gelet hierop acht ik het niet gewenst een dergelijke eis opnieuw in de regeling van de deelnemingsvrijstelling op te nemen.

#### *B. Voorwaarde uit de richtlijn die aanleiding geeft tot aanpassing van de nationale regeling*

De richtlijn biedt in artikel 3, tweede lid, EG-Lid-Staten de mogelijkheid om in een bilaterale overeenkomst het in de richtlijn gehanteerde criterium «deelneming in het kapitaal» te vervangen door «bezit van stemrechten». De regeling van de deelnemingsvrijstelling kent het criterium «bezit van stemrechten» niet. Het wordt echter soms wel gehanteerd in bilaterale overeenkomsten als criterium voor de verlaging van de belasting op deelnemingsdividenden. Dit is bij voorbeeld het geval in het verdrag met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, alsmede in het verdrag met Ierland.

Bij de implementatie van de richtlijn in de Wet op de dividendbelasting 1965 (zie hoofdstuk 3 hierna) zal, gelet op de hiervoor aangehaalde verdragen, met dit criterium rekening worden gehouden. Om voor de deelnemingsvrijstelling in aanmerking te komen is, zoals bekend, een bezit van ten minste 5% van het nominaal gestorte aandelenkapitaal vereist. Om te voorkomen dat zich de situatie zou voordoen dat een bezit van 25% van de stemrechten niet zou voldoen aan de thans geldende voorwaarden voor de deelnemingsvrijstelling heb ik besloten het criterium «bezit van stemrecht» eveneens te hanteren voor de toepassing van de deelnemingsvrijstelling. Dit wordt slechts voorgesteld voor zover het een deelname betreft in lichamen die zijn gevestigd in EG-Lid-Staten waarmee een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting is gesloten waarin dit criterium als norm wordt gehanteerd voor de vermindering van

de belasting van dividenden in deelnemingsverhoudingen en slechts voor zover die richtlijn vrijstelling van de ontvangen dividenden voorschrijft, dat wil zeggen bij een belang van ten minste 25% van de stemrechten.

Overigens zij nog opgemerkt dat in artikel 10, tweede lid, onderdeel a, van het verdrag met het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland ten aanzien van het stemrecht criterium niet alleen is gekozen voor onmiddellijk maar ook voor middellijk bezit van stemrecht. De richtlijn eist een dergelijke ruime werking niet. Dit laat uiteraard onverlet dat Lid-Staten bij bilaterale overeenkomst verder kunnen gaan dan de richtlijn voorschrijft.

### *C. Voorwaarden uit de nationale regeling die de richtlijn niet stelt*

Voor de vrijstelling van de voordelen uit een deelneming in een buiten Nederland gevestigd lichaam, wordt in onze nationale regeling een tweetal voorwaarden gesteld, die niet als zodanig in de richtlijn voorkomen. Het betreft de voorwaarde dat de aandelen niet als voorraad mogen worden gehouden. Daarnaast mogen aandelen in buitenlandse vennootschappen niet als belegging worden gehouden. Beide voorwaarden zijn in de regeling van de deelnemingsvrijstelling opgenomen om te voorkomen dat op een niet door de wetgever bedoelde wijze gebruik kan worden gemaakt van de deelnemingsvrijstelling.

De onlangs bij de herziening van de deelnemingsvrijstelling aan de regeling toegevoegde voorwaarde dat de aandelen niet als voorraad mogen worden gehouden, betreft het zeer specifieke geval van de handel in geldzak-BV's. Bij deze handel gaat het de betrokkene niet zozeer om het deelnemen in het lichaam waarin de aandelen worden gehouden, maar primair om het behalen van transactiewinst met betrekking tot die aandelen. De uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling in deze gevallen voorkomt het geven van een vrijstelling voor wat in feite een vergoeding voor financiële dienstverlening is.

Met betrekking tot de voorwaarde dat de aandelen in een niet in Nederland gevestigd lichaam niet als belegging mogen worden gehouden, merk ik het volgende op. In Nederland gevestigde beleggingsinstellingen als bedoeld in artikel 28 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 zijn, mits aan de in genoemd artikel gestelde voorwaarden is voldaan, onderworpen aan het zogenaamde 0%-tarief. Een van de belangrijkste voorwaarden is dat de door de beleggingsinstelling behaalde winst binnen een bepaalde termijn wordt uitgekeerd. Bij de introductie van dit bijzondere regime voor beleggingsinstellingen is de deelname in een beleggingsinstelling uitgesloten van de deelnemingsvrijstelling. Deze uitsluiting voorkomt onder meer het onbelast incasseren van beleggingsopbrengsten via een beleggingsinstelling. De beleggingsopbrengsten zouden zonder die uitsluiting immers noch bij de beleggingsinstelling noch bij de moedermaatschappij kunnen worden belast. De uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling in internationale verhoudingen voor als belegging gehouden aandelen, voorkomt dat het regime voor beleggingsinstellingen kan worden ontgaan door beleggingen onder te brengen in lichamen in laagbelastende landen. Alsdan zou men in die landen van een bijzonder regime kunnen profiteren zonder onderworpen te zijn aan een uitdelingsverplichting.

De richtlijn stelt, zoals reeds vermeld, de hiervoor bedoelde voorwaarden niet. Zij biedt echter wel ruimte voor het stellen van nadere voorwaarden. In artikel 1, tweede lid, is namelijk bepaald dat nationale of verdragsrechtelijke voorschriften ter bestrijding van fraude of misbruiken door de richtlijn niet opzij worden gezet.

De uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling ingeval aandelen als voorraad worden gehouden, valt, gelet op de strekking daarvan, onder

deze anti-misbruik bepaling en kan derhalve als zodanig blijven gehandhaafd. Overigens zij hierbij aangetekend dat in slechts zeer bijzondere gevallen behoefte te worden teruggevallen op deze anti-misbruikbepaling. In de eerste plaats gaat het bij het houden van aandelen als voorraad slechts om deelname in lichamen die geen onderneming (meer) drijven. Verder is het goed denkbaar dat bij het houden van aandelen als voorraad vervreemding binnen de in de richtlijn genoemde periode van twee jaar zal plaatsvinden. Tenslotte is de constructie, zoals uiteengezet, gericht op het behalen van een transactiewinst in de vorm van een vermogenswinst op de deelname. Een vermogenswinst op de aandelen valt niet onder de richtlijn.

Met betrekking tot de uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling voor aandelen die ter belegging worden gehouden, rijst de vraag of dit criterium eveneens als een anti-misbruik voorschrift kan worden aangemerkt. Dit is naar mijn indruk niet verdedigbaar indien het lichaam waarin wordt deelgenomen in de desbetreffende EG-Lid-Staat aan het normale vennootschapsbelastingregime is onderworpen. In die gevallen dient de voorwaarde te vervallen. Ik acht de voorwaarde echter wel verdedigbaar als anti-misbruikbepaling indien het lichaam in de desbetreffende EG-Lid-Staat aan een bijzonder regime is onderworpen. Nu het niet is uitgesloten dat een dergelijk regime in een andere EG-Lid-Staat bestaat of in de toekomst zal worden ingevoerd, acht ik het niet gewenst de voorwaarde in EG-relaties zonder meer te laten vervallen. Ik stel dan ook voor de voorwaarde te laten vervallen in situaties waarin het EG-lichaam waarin wordt deelgenomen aan het normale vennootschapsbelastingregime is onderworpen, maar deze te handhaven indien het lichaam aan een bijzonder regime is onderworpen. Het in artikel I van het onderhavige voorstel van wet opgenomen artikel 13g, eerste lid, voorziet in deze aanpassing.

Een belastingplichtige die de status van beleggingsinstelling heeft, kan geen beroep doen op de deelnemingsvrijstelling. Dit hangt samen met het hiervoor beschreven bijzondere regime voor beleggingsinstellingen. De uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling kan naar mijn mening in deze gevallen ook onder de richtlijn worden gehandhaafd omdat bij het regime voor beleggingsinstellingen geen sprake is van het zonder keuzemogelijkheid en zonder daarvan te zijn vrijgesteld, onderworpen zijn aan een belasting als bedoeld in artikel 2, onderdeel c, van de richtlijn. Een beleggingsinstelling is dus geen moedermaatschappij in de zin van de richtlijn.

Een ander punt dat aandacht verdient, is artikel 13c van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. In dat artikel is bepaald dat ingeval een vaste inrichting wordt omgezet in een deelneming en er bij de moedermaatschappij nog sprake is van te compenseren verliezen in de zin van artikel 3 van het Besluit voorkoming dubbele belasting, de deelnemingsvrijstelling geen toepassing vindt tot het bedrag van de nog in te halen verliezen. Deze voorziening is bij de recente herziening van de deelnemingsvrijstelling opgenomen om een einde te maken aan het ongewenste gebruik van de mogelijkheid tot sfeerovergang. Dit ongewenste gebruik bestond in omzetting van een vaste inrichting in een dochter en leidde ertoe dat enerzijds de in het verleden ten laste van de in Nederland belastbare winst gebrachte verliezen van de vaste inrichting definitief ten laste van de fiscus kwamen en dat anderzijds door de omzetting de latere voordelen onbelast onder de deelnemingsvrijstelling konden worden genoten.

De strekking van de voorziening is een duidelijk voorbeeld van een nationaal voorschrift ter bestrijding van fraude en misbruiken in de zin van artikel 1, tweede lid, van de richtlijn, zodat deze regeling niet door de richtlijn opzij wordt gezet maar onverkort van kracht kan blijven.

Uit het vorenstaande blijkt dat de regeling van de deelnemingsvrij-

stelling nagenoeg geheel voldoet aan de door de richtlijn voorgeschreven vrijstelling bij de in Nederland gevestigde moedermaatschappij van de winstuitkeringen ontvangen van de in een andere EG-Lid-Staat gevestigde dochteronderneming. Voor zover de deelnemingsvrijstelling thans beperkter is dan de richtlijn (aandelen mogen in buitenlandse verhoudingen niet als belegging worden gehouden; stemrecht-criterium) voorziet het voorgestelde artikel 13g in de benodigde aanpassingen.

### **3. Toetsing van de Wet op de dividendbelasting 1965 aan de richtlijn**

Naast bepalingen die door een moedermaatschappij ontvangen winstuitkeringen van een in een andere Lid-Staat gevestigde dochtermaatschappij vrijstellen, bevat de richtlijn bepalingen die winstuitkeringen van een dochter aan een in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij vrijstellen van bronbelasting. Zoals in de inleiding van deze memorie reeds is opgemerkt, voorziet de Wet op de dividendbelasting 1965 niet in een vrijstelling van bronbelasting op winstuitkeringen van een dochter aan een moedermaatschappij gevestigd in een andere Lid-Staat. Teneinde aan de bepalingen van de richtlijn die zo'n vrijstelling voorschrijven te kunnen voldoen, wordt voorgesteld aan deze wet een nieuw artikel 4a toe te voegen. Gelet op het feit dat een dergelijke in de dividendbelasting op te nemen vrijstelling een inbreuk maakt op ons nationale heffingssysteem, is gekozen zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de richtlijn. Op deze wijze kan de inbreuk zo beperkt mogelijk worden gehouden. Het blijft overigens uiteraard mogelijk om, indien dat wenselijk wordt geacht, op bilaterale basis in een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting onder soepelere voorwaarden een vrijstelling op te nemen.

In het hiernavolgende zullen allereerst de voorwaarden uit de richtlijn worden besproken die geen aanleiding vormen om onze nationale regeling aan te passen. Vervolgens worden de voorwaarden besproken die tot wijziging van de nationale regeling aanleiding geven. Ten slotte worden enige voor de toepassing van de vrijstelling noodzakelijke uitvoeringsvoorschriften behandeld.

#### *A. Voorwaarden uit de richtlijn die niet tot aanpassing van de Wet op de dividendbelasting 1965 nopen*

Artikel 6 van de richtlijn bepaalt dat de Lid-Staat onder wiens wetgeving de moedermaatschappij ressorteert, geen belasting aan de bron mag inhouden op het dividend dat de moedermaatschappij van de in een andere Lid-Staat gevestigde dochteronderneming ontvangt. Deze bepaling ziet op de situatie in sommige EG-Lid-Staten, zoals bij voorbeeld België dat, in bepaalde omstandigheden dividendbelasting wordt geheven over uit het buitenland komende dividenden. De dividendbelasting moet onder zo'n systeem worden ingehouden door de in de Lid-Staat van de ontvanger gevestigde persoon die de dividenden namens de dochteronderneming uitbetaalt (bij voorbeeld een bank). In bepaalde omstandigheden is de genietter zelf verplicht de bronheffing af te dragen. Nederland kent een dergelijke bronheffing op binnenkomende dividenden niet.

Artikel 7 van de richtlijn bepaalt dat de bronbelasting in de zin van de richtlijn niet omvat de vervroegde betaling of vooruitbetaling van vennootschapsbelasting aan de Lid-Staat waarin de dochteronderneming is gevestigd. Deze bepaling heeft betrekking op situaties waarin een Lid-Staat een verrekeningssysteem ter voorkoming van economische dubbele belasting heeft zoals bij voorbeeld het Verenigd Koninkrijk. Voor de Nederlandse wetgeving heeft deze bepaling geen gevolgen.

*B. Voorwaarden uit de richtlijn die tot aanpassing van de Wet op de dividendbelasting 1965 nopen*

Dividendbelasting wordt geheven over «de opbrengst van aandelen, winstbewijzen en winstdelende obligaties». De door de richtlijn voorgeschreven vrijstelling ziet op de aan aandeelhouders uitgekeerde winst en is daarmee beperkter dan de in de dividendbelasting gehanteerde maatstaf van heffing. Uitkeringen op winstdelende obligaties vallen er dus buiten. Gelet op het hiervoor vermelde uitgangspunt is in het voorgestelde artikel 4a de vrijstelling dan ook beperkt tot de opbrengst van aandelen en winstbewijzen.

Artikel 2 van de richtlijn geeft aan op welke lichamen de vrijstelling van toepassing is. Voorwaarden worden gesteld met betrekking tot de rechtsvorm, vestigingsplaats en onderworpenheid van dochter- en moedermaatschappij. In het kader van de vrijstelling van de door de moedermaatschappij ontvangen winstuitkeringen is dit artikel reeds besproken. Ik moge hier dan ook volstaan met een verwijzing naar hoofdstuk 2 hiervoor. Bij de formulering van de in de dividendbelasting op te nemen vrijstelling is met deze voorwaarden rekening gehouden. Zo dienen de moeder- en de dochtermaatschappij één van de in de bijlage bij de richtlijn opgesomde rechtsvormen te hebben. Voorts moeten zowel de moeder- als de dochtermaatschappij fiscaal in een Lid-Staat zijn gevestigd en mogen zij niet op grond van een door de Lid-Staat van vestiging met een derde staat gesloten verdrag ter voorkoming van dubbele belasting geacht worden buiten de Gemeenschap te zijn gevestigd. Ten slotte dienen beide lichamen zonder keuzemogelijkheid en zonder ervan te zijn vrijgesteld, onderworpen te zijn aan de in artikel 2, onderdeel c, voor de Lid-staat van vestiging genoemde naar de winst geheven belasting.

Artikel 3 van de richtlijn geeft nadere voorwaarden voor de toepassing van de richtlijn. Met het in het eerste lid gestelde kwantitatieve criterium dat de moedermaatschappij om in aanmerking te komen voor de vrijstelling in het bezit moet zijn van ten minste 25% in het kapitaal van de dochter is in het voorgestelde artikel 4a, eerste lid, 2°, rekening gehouden.

In artikel 3, tweede lid, van de richtlijn wordt de Lid-Staten in de eerste plaats de mogelijkheid geboden om in een bilaterale overeenkomst het criterium «deelneming in het kapitaal» te vervangen door «bezit van stemrechten». Deze bepaling ziet op de volgende situatie. Indien twee Lid-Staten een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting hebben gesloten dat een bepaling betreffende de belasting van dividenden bevat, en uit hoofde van deze bepaling er een norm met betrekking tot het bezitten van stemrechten in de uitdelende vennootschap dient te worden toegepast, dan is er tussen deze beide staten een overeenkomst in de zin van artikel 3, tweede lid, van de richtlijn gesloten. Door Nederland zijn dergelijke bilaterale overeenkomsten gesloten met het Verenigd Koninkrijk en met Ierland. In deze verdragen wordt dit criterium gehanteerd als norm voor de te verlenen vermindering van de belasting op dividenden in deelnemingsverhoudingen. Op grond van het bepaalde in de richtlijn dient Nederland dan ook in deze gevallen vrijstelling van bronheffing te verlenen ingeval de in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij ten minste 25% van de stemrechten in de in Nederland gevestigde inhoudingsplichtige bezit. Teneinde de vrijstelling in deze gevallen te kunnen effectueren is een specifieke wettelijke bepaling noodzakelijk. Het voorgestelde artikel 4a, tweede lid, strekt hiertoe.

In de tweede plaats biedt artikel 3, tweede lid, van de richtlijn aan de Lid-Staten de mogelijkheid om de vrijstelling niet toe te passen ten

aanzien van in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappijen, voorzover die niet gedurende een onafgebroken periode van ten minste twee jaar deelnemen in een dochteronderneming. Gelet op het streven om een inbreuk op ons nationale heffingssysteem zo beperkt mogelijk te houden is in het voorgestelde artikel 4a, eerste lid, 2<sup>o</sup>, van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De vrijstelling zal slechts worden gegeven indien de moedermaatschappij ten minste twee jaar die hoedanigheid heeft en met betrekking tot de aandelen in de dochteronderneming die zij ten minste twee jaar houdt.

### *C. Uitvoeringsvoorschriften*

Op grond van het bepaalde in de richtlijn dienen winstuitkeringen van een dochteronderneming aan een in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij te worden vrijgesteld van bronbelasting. Het voorgestelde artikel 4a bevat uit dien hoofde een vrijstelling van de verplichting tot inhouding van dividendbelasting indien zowel het uitdelende lichaam als het in een andere EG-Lid-Staat gevestigde ontvangende lichaam aan bepaalde voorwaarden voldoen. Voor de juiste toepassing van deze bepaling dient de inspecteur in de eerste plaats op de hoogte te zijn van het feit dat er door een in Nederland gevestigde dochteronderneming dividend wordt uitgekeerd aan haar in een andere EG-Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij. Voorts dient hij in dat geval over de nodige informatie te beschikken om te kunnen beoordelen of de inhouding van belasting terecht achterwege blijft. In verband hiermee bevat het voorgestelde artikel 4a, derde lid, een informatieverplichting voor de inhoudingsplichtige. De voorgestelde methode van het binnen een maand na de beschikbaarstelling van het dividend verstrekken van de benodigde informatie sluit aan bij de manier waarop onder belastingverdragen wordt beoordeeld of terecht geen of slechts naar een lager tarief dividendbelasting is ingehouden.

Wellicht ten overvloede zij ten slotte nog gewezen op de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 december 1977, betreffende de wederzijdse bijstand van de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staten op het gebied van de directe belastingen, nr. 77/799/EEG, PbEG 1977, L 336. Zo er bij de Nederlandse fiscus behoefte zou bestaan aan verificatie van de op grond van het derde lid verstrekte informatie bij de belastingautoriteiten van het land waar de moedermaatschappij is gevestigd, biedt genoemde richtlijn hiertoe de juridische basis.

## **4. Budgettaire, personele en dereguleringsaspecten**

Zoals uit het voorgaande moge zijn gebleken, is de reikwijdte van de deelnemingsvrijstelling over het algemeen ruimer dan de richtlijn voorschrijft. Het onderhavige voorstel bevat slechts een beperkte verruiming van die reikwijdte in verband met het introduceren van het stemrecht criterium en de versoepeling van de voorwaarde dat de aandelen in buitenlandse verhoudingen niet als belegging mogen worden aangehouden. Naar het zich laat aanzien leiden vorengenoemde geringe aanpassingen van de deelnemingsvrijstelling niet tot budgettaire consequenties.

De Wet op de dividendbelasting 1965 voorziet niet in een vrijstelling van bronbelasting op winstuitkeringen van een dochter aan een in een andere Lid-Staat gevestigde moedermaatschappij. Wel is thans op basis van met andere Lid-Staten gesloten verdragen ter voorkoming van dubbele belasting al sprake van een aanzienlijke vermindering van dividendbelasting in deelnemingsverhoudingen. In enkele gevallen wordt de dividendbelasting zelfs tot 0% verlaagd. Alleen met Portugal ontbreekt een dergelijk verdrag. Voor zover de belastingverdragen met andere



Lid-Staten Nederland toestaan uitgaande deelnemingsdividenden te belasten, zal de implementatie van de richtlijn tot een budgettaire derving leiden. Op transactiebasis kan de derving worden gesteld op ca. 110 mln.; de derving zal op kasbasis in 1992 ca. 100 mln. bedragen. Het navolgende staatje geeft een inzicht in de derving uitgesplitst naar de landen van de Europese Gemeenschappen. Het mag niet worden uitgesloten dat ondernemingen hun dividendpolitiek zullen afstemmen op de vrijstelling met ingang van 1 januari 1992. De invloed die hiervan zal uitgaan op de opbrengst van de dividendbelasting over 1991 laat zich echter niet ramen.

Gelet op het feit dat de andere EG-Lid-Staten de voorschriften van de richtlijn eveneens per 1 januari 1992 in hun nationale regelingen dienen te hebben geïmplementeerd, zal er voor het Nederlandse bedrijfsleven een voordeel ontstaan door een vergroting van de netto dividendstroom. Deze vergroting die kan worden geraamd op circa 175 mln., kan bij uitdeling van dit voordeel leiden tot additionele belastingopbrengsten.

**Bronbelasting deelnemingsdividenden (gemiddelde 1985 t/m 1989) naar EG-Lid-Staten**

	%	bedrag (x mln.)
België	5	7.08
BRD	10	35.30
Denemarken	0	-
Frankrijk	5	21.10
Griekenland	5	-*
Ierland	0	-
Italië	0	-
Luxemburg	2.5	0.11
Portugal	25	-*
Spanje	5	0.08
VK	5	42.75
Totaal nadeel schatkist		106.42

\* Weliswaar is bronbelasting toegestaan maar de uitgaande stroom deelnemingsdividend is nihil)

De uitvoering van het wetsvoorstel zal leiden tot een geringe toename van de werkzaamheden van de belastingdienst. Deze toename kan binnen de huidige formatie worden opgevangen.

Het wetsvoorstel is getoetst aan de criteria zoals die zijn opgenomen in de aanwijzingen inzake toetsing van ontwerpen van wet en algemene maatregel van bestuur d.d. 16 januari 1985. Daarbij is gebleken dat het wetsvoorstel past in het beleid waarin terughoudendheid met regelgeving wordt betracht.

Voor het bedrijfsleven leiden de voorgestelde maatregelen, zoals hierboven ook al aangeduid, tot een belangrijke lastenverlichting doordat deelnemingsdividenden vanaf 1992 vrij van bronbelasting worden ontvangen. De bepalingen omtrent de informatieverplichtingen leiden niet tot een verzwaring van betekenis van de bedrijfslasten. Immers bij de voorgestelde informatieverplichting voor de inhoudingsplichtige is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij hetgeen thans reeds in de uitvoeringsvoorschriften bij verdragen ter voorkoming van dubbele belasting ter zake van de vermindering van belasting op dividenden is voorgescreven.

## 5. Artikelsgewijs commentaar

### *Artikel I (artikel 13g, eerste lid)*

Het voorgestelde artikel 13g, eerste lid, bepaalt dat de uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling ingeval de aandelen als belegging worden

gehouden, niet meer geldt in die gevallen waarin de in een andere Lid-Staat gevestigde dochtermaatschappij is onderworpen aan het normale regime, en niet profiteert van een bijzonder regime. Indien wordt voldaan aan de voorwaarden van het voorgestelde artikel 13g, eerste lid, waarvan de 25%-grens deel uitmaakt, dan zal de deelnemingsvrijstelling vanaf dat moment gelden voor de aandelen die ter belegging worden gehouden. Wat betreft het van toepassing zijn van de deelnemingsvrijstelling zij in dit verband opgemerkt dat hierbij rekening moet worden gehouden met de in de jurisprudentie ontwikkelde compartimenteringsgedachte (HR 2 juli 1986, nr. 23 444, BNB 1986/305 en HR 19 juni 1991, nr. 26 102, V-N 1991, blz. 2108). In deze jurisprudentie is door de Hoge Raad in situaties van overgang van het ene naar het andere regime met betrekking tot de winst behaald bij de vervreemding van aandelen, een onderscheid gemaakt naar gelang de periode waarin die winst zijn oorsprong vond. Vervolgens werd elk deel van de op deze wijze gesplitste winst, belast naar het regime zoals dat gold in de desbetreffende periode. Voorts zij voor alle duidelijkheid nog vermeld dat een bijzonder regime in de zin van deze bepaling zowel de situatie omvat waarin een verlaagd tarief geldt, als die waarin een begunstiging in de sfeer van de bepaling van de belastbare grondslag is toegekend. Bij de omschrijving van wat EG-situaties zijn is aangesloten bij de in hoofdstuk 2 vermelde voorwaarden.

#### *Artikel I (artikel 13g, tweede lid)*

Het voorgestelde artikel 13g, tweede lid, voert de bepaling uit, dat in relatie tot bepaalde landen op grond van het belastingverdrag met die landen het bezit van 25% van de stemrechten het criterium voor een moeder-dochterverhouding vormt in plaats van 25% van het kapitaal. Deze bepaling is zo geformuleerd dat zij een aanvullend karakter heeft. Door de in het voorgestelde tweede lid gebezigde formulering «in afwijking in zoverre van artikel 13, tweede lid, onderdeel a», dient, wil de deelnemingsvrijstelling van toepassing zijn, naast de voorwaarden die het voorgestelde artikel 13g ter zake stelt, ook voldaan te zijn aan de overige voorwaarden van artikel 13, tweede lid. Dit betekent onder meer dat de deelnemingsvrijstelling in beginsel slechts van toepassing kan zijn indien dergelijke aandelen niet als voorraad of ter belegging worden gehouden. Is in relatie tot de desbetreffende landen sprake van een deelname van minder dan 25% van de stemrechten, maar is die deelname vormt groter dan 5% van het nominaal gestorte kapitaal in de dochter dan vormt die deelname op grond van de hoofdregel in artikel 13, tweede lid, een deelneming waarop de deelnemingsvrijstelling van toepassing is, mits uiteraard overigens aan alle voorwaarden is voldaan. Ingeval aandelen waarop het criterium van het bezit aan stemrechten van toepassing is als belegging worden gehouden, is de deelnemingsvrijstelling conform het hiervoor besproken eerste lid slechts van toepassing indien de dochtermaatschappij in de Lid-Staat van vestiging niet aan een van het normale regime afwijkend bijzonder regime is onderworpen. Uiteraard is ook in deze bepaling tot uitdrukking gebracht dat deze aanvulling op het deelnemingsbegrip alleen in EG-relaties geldt.

#### *Artikel II (artikel 4a, eerste lid)*

In het voorgestelde artikel 4a, eerste lid, wordt in de voorwaarden, zoals in hoofdstuk 3 al aangekondigd, tot uitdrukking gebracht dat de vrijstelling uitsluitend geldt in de in de richtlijn aangeduide EG-relaties. Voorts is van de in de richtlijn geboden mogelijkheid gebruik gemaakt om een eis te stellen ter zake van de termijn dat de moeder de deelname in de dochtermaatschappij bezit. Om voor de vrijstelling in aanmerking te kunnen komen, dient de moedermaatschappij in het bezit te zijn van ten minste 25% van het nominaal gestorte kapitaal van de dochtermaat-

schappij. Dit bezit dient zij ten tijde van de uitdeling reeds gedurende een ononderbroken periode van ten minste twee jaar in haar bezit te hebben. Voor zover de moedermaatschappij aandelen en winstbewijzen in het uitdelende lichaam nog niet gedurende bedoelde periode in haar bezit heeft, mag inhouding van belasting niet achterwege blijven.

Artikel 4a, eerste lid, 3<sup>o</sup>, houdt rekening met de in artikel 2, onderdeel c, van de richtlijn gestelde voorwaarde inzake de onderworpenheid. Artikel 2, onderdeel c, schrijft voor dat de dochteronderneming en de moedermaatschappij zonder keuzemogelijkheid en zonder ervan te zijn vrijgesteld, onderworpen dienen te zijn aan een van de in onderdeel c opgesomde belastingen naar de winst.

In artikel 4a, eerste lid, 4<sup>o</sup>, wordt de door de richtlijn gestelde eis ter zake van de vestigingsplaats zowel ten aanzien van het uitdelende als het ontvangende lichaam verwoord. Dat betekent dat het uitdelende lichaam fiscaal in Nederland moet zijn gevestigd en dat het ontvangende lichaam fiscaal in een andere EG-Lid-Staat moet zijn gevestigd. Voorts is overeenkomstig het bepaalde in de richtlijn als voorwaarde gesteld dat zowel het uitdelende lichaam als het ontvangende lichaam op grond van een door de Lid-Staat van vestiging met een derde Staat gesloten overeenkomst ter voorkoming van dubbele belasting niet geacht mogen worden fiscaal buiten de Gemeenschap te zijn gevestigd.

Ten slotte is in artikel 4a, eerste lid, tot uitdrukking gebracht dat inhouding niet achterwege blijft in situaties die zouden vallen onder een voorschrift ter bestrijding van fraude en misbruik in het belastingverdrag met de desbetreffende Lid-Staat. Artikel 1, tweede lid, van de richtlijn biedt een basis om dergelijke anti-misbruikbepalingen toe te passen.

#### *Artikel II (artikel 4a, tweede lid)*

Het voorgestelde artikel 4a, tweede lid, ziet op de situatie dat het voor de toepassing van de vrijstelling van dividendbelasting van belang zijnde criterium «deelneming in het kapitaal» bij bilaterale overeenkomst is vervangen door «bezit van stemrechten». Uiteraard geldt de vrijstelling bij een bezit van 25% van de stemrechten alleen indien overigens aan alle voorwaarden uit het eerste lid van artikel 4a wordt voldaan.

#### *Artikel II (artikel 4a, derde lid)*

Artikel 4a, derde lid, bevat de in hoofdstuk 3 al besproken informatieverplichting voor de inhoudingsplichtige. Getracht is een zowel voor de belanghebbende als de fiscus zo licht mogelijke procedure voor te schrijven. De gevraagde informatie, c.q. verklaring, sluit nauw aan bij hetgeen ook thans in de uitvoeringsvoorschriften bij belastingverdragen in het kader van de verlaging van de bronheffing gebruikelijk is. De verklaring met betrekking tot het 2-jaarsbezit van de aandelen, c.q. de stemrechten, en de verklaring dat de vestigingsplaats zich niet in een derde staat bevindt, hangen samen met de specifieke voorwaarden die de richtlijn op dit punt toestaat danwel stelt.

#### *Artikel III*

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het wetsvoorstel.

De Staatssecretaris van Financiën,  
M. J. J. van Amelsfoort